

Materiale til brug før og efter jeres
besøg på Nationalmuseet

Dage der ændrede Tyskland

Introduktion (til læreren)

Inden I besøger Nationalmuseet, giver dette materiale jer mulighed for at forberede jer på besøget samt ideer til, hvordan I kan arbejde videre med emnet efterfølgende.

Føropgave

Føropgaven består af en kort oversigt over historiebrug som begreb, med særligt fokus på at sætte det i kontekst til Tysklandsudstillingen og de historiebrugstypologier, som eleverne kommer til at arbejde med på museet.

Hvis I ønsker at klæde jeres elever yderligere på til at arbejde med historiebrug, kan dette link anvendes <https://historielab.dk/historiebrug/>.

Undervisningen på Nationalmuseet

Undervisningsforløbet *Dage der ændrede Tyskland* tager afsæt i fem begivenheder, der fandt sted den 9. november i perioden 1849-1989. Denne dato kaldes for skæbnedag i Tyskland, da nogle af de største omvæltninger i nyere tysk historie har fundet sted på netop denne dato. I forløbet kommer eleverne til at arbejde med genstande fra midten af 1800-tallet og frem til starten af det 20. århundrede. De skal udforske, hvordan genstandene er blevet brugt og bliver brugt historiebrugsmæssigt til at forme og omforme Tyskland, tysk identitet og selvforståelse.

Efteropgave

Efteropgaverne består af to forskellige opgaver med tilhørende arbejdsspørgsmål, der begge har til formål at lade eleverne reflektere over anvendt historiebrug.

Første opgave er en refleksion over selve udstillingen på Nationalmuseet, som eleverne lige har besøgt. Hvordan fremstilles Tysklands historie, hvilke valg og fravalg er der gjort, og hvilken betydning har disse for elevernes forestillinger om Tyskland som nation?

Den anden opgave tager udgangspunkt i Rammsteins musikvideo *Deutschland*, der er en lang billedstorm af historiske begivenheder, epoker og karismatiske personer gennem Tysklands historie. Formålet med opgaven er at få eleverne til at reflektere over, hvordan brugen af historie anvendes i et populært medie, og hvilke konsekvenser det kan have.

Få inspiration til analyse af musikvideoen i pdf'en der er at finde på hjemmesiden under dette dokument.

Føropgave

Historiebrug – dengang og nu

Når I besøger Nationalmuseet for at se udstillingen *Tyskland*, går I formentlig ind på museet med en række forestillinger om Tyskland, landets historie og kultur samt en forventning til, hvad det er, I skal ind og opleve på Nationalmuseet.

I udstillingen vil I blive ledt igennem Tysklands historie, som en række forskere, konservatorer, formidlere og udstillingsarkitekter har siddet og arbejdet med i månedsvis. Men I vil kun opleve historien ud fra særligt udvalgte genstande, fortællinger og scenografier, der passer til den store fortælling, som museet ønsker at fortælle og lægge vægt på. Det vil sige, at der forud for udstillingens åbning er sket en kombination af udvælgelse, fremhævelse og tilsidesættelse af genstande, begivenheder og fortællinger fra den samlede historie om Tyskland med henblik på at fremme en bestemt vinkel. Denne proces kaldes historiebrug.

Men det er ikke kun faghistorikere, der arbejder med historien. Historiebrug sker overalt og af mange i bred forstand – du gør det formentlig også helt uden at tænke på det.

Som oftest er der et klart formål med, hvordan man vælger at anvende historien, og det er det, I skal ind og undersøge nærmere på Nationalmuseet. For at klæde jer på til besøget er her en kort forklaring af de typer af historiebrug, der er særligt vigtige i forhold til jeres besøg.

Eksistentiel historiebrug

Eksistentiel historiebrug handler f.eks. om identitet – enten individuel eller kollektiv. I relation til Tysklandsudstillingen, der har til formål at belyse Tyskland som nation, og hvad der har skabt Tyskland gennem 600 år, er det særligt den kollektive identitet, der er væsentlig.

Napoléon Bonaparte indtager Berlin 1806, Wikimedia Commons

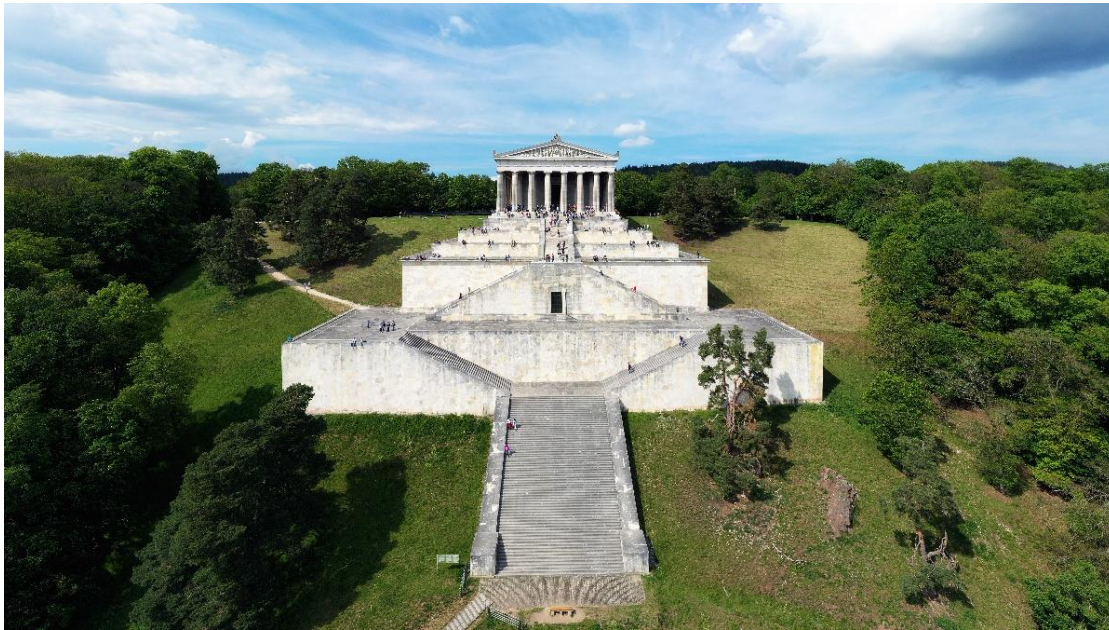
Gennem årene har man aktivt brugt historien til at skabe en fælles erindring og forståelse af landets fortid for at skabe sammenhængskraft. I starten af 1800-tallet indtog Napoleon store dele af de tysktalende områder. I 1806 kulminerede det ved, at Napoleon triumferende indtog Berlin og red gennem Brandenburger Tor. Fra 1807-1812 var alle tyske stater blevet underlagt Napoleons herredømme.

Efter nederlagene voksede en drøm om at reetablere et nyt Tyskland og skabe en ny fælles kulturarv og kollektiv erindring om landets storhed. Kronprinsen Ludwig 1. af Bayern ønskede derfor at bygge et sekulært tempel, der skulle fungere som monument for store tyske historiske skikkelser. Ludwig 1. udtænkte allerede ideen i 1807, men selve opbygningen begyndte først i 1830.

Templet er arkitektonisk inspireret af Parthenon i Athen, mens navnet Walhalla stammer fra nordisk mytologi, der var populært i 1800-tallet. For at blive optaget i det fornemme selskab var kriteriet, at man var tysk eller tysktalende. Det vil sige, at det ikke var begrænset til et geografisk bestemt område.

Men ikke alle store tyske skikkelser fandt deres vej ind i templet. Den katolske Ludwig 1. ønskede til at starte med ikke at have Martin Luther portrætteret, og han kom ikke op før 1848 under den liberale revolution.

Billede af Walhalla, Wikimedia Commons.

Ikke-brug af historien (glemsel)

Modsat eksistentiel historiebrug, hvor man aktivt fremhæver særlige historiske begivenheder for at fremme en glørværdig fortid, kan man ligeledes aktivt glemme historien. F.eks. ligesom Ludvig 1. ikke ønskede at have Martin Luther statueret i Walhalla pga. deres forskellige religiøse overbevisninger.

Der findes mange eksempler på, at man sletter fortidens spor. Man kan f.eks. fjerne statuer i kulturlandskabet, fjerne bestemte folk fra fotografier eller ødelægge dokumenter, der beretter om konkrete historiske begivenheder, som en nation ikke er stolt af, som f.eks. folkedrab.

Königsberg var igennem århundreder en af de vigtigste tysktalende byer i Østeuropa, selvom det lå uden for Det Tysk-romerske rige. Byen var en integreret del af den tyske politiske verden indtil 1945, hvor den kom til at høre under Rusland og omdøbt til Kaliningrad. Konsekvensen af dette var, at byens tyske befolkning blev fordrevet, og man rev mange af de typisk tyske bygningsværker ned. Derudover fik gadenavne og byområder ændret navne. Filosofen Immanuel Kant (1724-1804), der i dag beskrives som en af Tysklands helt store tænkere, var oprindeligt fra Königsberg og har formentlig aldrig været i det, vi i dag betegner som Tyskland.

Ydermere kan man også tale om en ”foreskrevet glemsel”, hvilket vil sige, at man i eftertiden ”finder det bedst” ikke at tale om et givent emne, en person eller begivenhed, da det evt. kan skabe røre og ufred.

Ideologisk historiebrug (politisk historiebrug)

Ideologisk eller politisk historiebrug er, når en politiker eller et parti bruger en historisk begivenhed til at underbygge sine egne politiske overbevisninger for derved at fremme et politisk mål.

Nazisterne forsøgte efter 1. Verdenskrig at skabe en ny tysk kultur og identitet. Hitler udnyttede det politiske og økonomiske kaos efter 1. Verdenskrig og anvendte politiske propaganda til at fremme sin ideologi.

Plakaten 'der ewige Jude' (1937), Wikimedia Commons.

F.eks. er denne plakat et udtryk for nazisternes antisemitiske propaganda, der havde til formål at fremhæve de stereotype fortællinger og fremstillinger af jøderne som et fremmed folkefærd (modsat det at være tysk eller nordisk), som pengegriske og i besiddelse af uærlig forretningssans, der bl.a. var skyld i Tysklands nederlag i 1. Verdenskrig.

Et år efter plakaten blev udgivet, foregik Krystalnatten i 1938, der var det første sanktionerede voldelige angreb på tyske jøder.

Efteropgaver

Refleksionsopgave over særudstillingen *Tyskland*.

Nationalmuseet fremstiller og fortæller både Danmarks- og verdenshistorie ud fra udvalgte genstande og tekster, og de lange linjer, særlige begivenheder eller sjove historier fremhæves gennem lys, lyd og scenografi.

På baggrund af jeres oplevelse på Nationalmuseet har I mødt historien, brugen og udlægningen af Tysklands fortid. Men hvad har I taget med jer fra besøget, og har det ændret jeres opfattelse af Tyskland og tysk historie? Besvar nedenstående spørgsmål.

Arbejdsspørgsmål

1. Hvilken udlægning af Tysklands historie har I stiftet bekendtskab med på Nationalmuseet?
2. Har udstillingen ændret jeres umiddelbare opfattelse af Tyskland (hvorfor/hvorfor ikke)?
3. Hvilke fravalg af emner, personer og begivenheder var der gjort, og hvorfor?

Rammsteins historiebrug

Mange forskellige faggrupper formidler historie. Journalister, tv-producenter, reklamebureauer, modeskabere, musikere, forfattere mm. anvender bevidst historie i deres produkter, hvad enten der er tale om bøger, film, tv-serier, reklamer, computerspil, musikvideoer etc.

Når man anvender historie for primært at underholde og viderelede historie i et mere populært sigte, er der ofte tale om kommerciel historiebrug. Tit anvendes der dog også undertoner af andre typer af historiebrug for at understøtte pointer og synspunkter.

I marts 2019 udgav det tyske band Rammstein musikvideoen *Deutschland*, der er en lang billedstorm af udvalgte begivenheder, epoker og historiske personer gennem Tysklands historie. Rammsteins fremstilling af Tysklands fortid har skabt stor debat, hvor bl.a. politikere, historikere og jødiske organisationer har meldt sig på banen med kritiske røster.

I skal nu analysere musikvideoen ud fra jeres kendskab til historiebrug og besvare nedenstående arbejdsspørgsmål.

Se videoen her: https://www.youtube.com/watch?v=NeQM1c-XCDc&has_verified=1

Arbejdsspørgsmål:

1. Hvilke historiske begivenheder kan I finde i videoen, og hvordan fremstilles de?
2. Hvilke former for historiebrug er der tale om, og med hvilket formål bruges de forskellige typologier?
3. Synes I, Rammstein går over stregen i deres fremstilling af Tysklands historie – hvorfor/hvorfor ikke?
4. Hvorfor tror I, at det særligt er scenerne fra kz-lejren, der skaber størst debat?

